

dat den koning ook zulke bijzonderheden in 't gheuegen bleven, als 't vertrek van een refugie naar Afrika.

„Wat dan?”

De graaf deelde het mee. Willem hoorde alles aan, zweeg een oogenblik en zei toen:

„De zoon moge zoo bruikbaar zijn als de vader, en nu onze zaken!”

Gij zult mij verplichten, heer graaf! zoo spoedig mogelijk naar Den Haag te vertrekken. Gij moet d'Avaux spreken.”

„d'Avaux,” herhaalde de graaf, die wel wist hoe op het oogenblik de verhouding tusschen den prins en den Franschen gezant alles behalve liefelijk was.

„Gij moet,” ging Willem voort, „hem beduiden, dat de Nederlanden en Engeland niet met Frankrijk onderhandelen zonder den keizer. Zijn rechten dienen we te erkennen zoo goed als de onze.”

De Raye zag den koning een oogenblik aan. Deze wierp zijn blik op een blikke als wilde hij in zijn hart lezen en reï toen bedacht:

„Gij wilt zeggen, dat beduidt oorlog. Ik weet het en ook dat ik gaarne, dat mijn nog zoo korte leven, in vrede geëindigd had. Maar het kan niet. De *Rei solit* zou gaarne de geheele aarde beschijnen. Maar, die zou er onder verhooren.”

„Uw Majesteit kan op mij rekenen,” zei de graaf.

„Dat wist ik. Ik heb nooit te vergeefs een beroep op uw groote kennis van Frankrijk en Fransche toestanden gedaan. Dat weten er meer dan ik. Toch staat ge hier voor een moeilijke geval. D'Avaux moet met alle hoffelijkheid behandeld worden, dat de keizerlijke gezant evenveel recht heeft als de Fransche, over de Spaansche erfenis te spreken. De weigering moet niet van onzen kant komen; Frankrijk moet het zijn die de onderhandelingen afbreekt, en zoo straks den vrede breekt.”

De Raye knikte droevig. Hij dacht er aan, hoe pas vier jaar geleden, te Rijswijk een „ewige vrede” was gesloten met Frankrijk. En zou het reeds nu weer tot krijg komen? tot een krijg waar half Europa bij betrokken was!

En toch alzo zou geschieden en terecht zei later het rijpke, doelman van de gedenknaald, die de heugenis van den Rijswijkischen vrede bewaart:

Een eeuwige vrede sloot men hier,  
Die duurde maar een jaar drie vier.  
Toen heeft men ter gedachtenis aan dien tijd,  
Een brooze pyramide aan de eenwigheid gewijd.

#### CORRESPONDENTIE.

De vragen van O. v. D. Jm. te A. en andere hopen we in het e. k. nummer te beantwoorden.

1) Zonnekoning, zooals Lodewijk XIV zich gaarne zag betiteld.

HOOGENBIJK.

#### INGEZONDEN STUKKEN.

(Buiten verantwoordelijkheid van de Redactie).

#### Hoogachtbare Redactie!

In No. 1403 van uw blad lees ik onder de rubriek „Ingezonden stukken” in een circulaire van de heeren H. Bijleveld c. a. onder meer aangaande de Vrije Universiteit: „En dan — we missen nog een Medische en een Wis- en Natuurkundige Faculteit!”

In de jongste oratie van Prof. Bavinck over „Christelijke Wereldbeschouwing”, onder de annalen der universiteit, lees ik op pag. 99: „bij het begin van den nieuwen cursus kwamen een 23 tal studenten aan, van welke er 13 in de theologie, 7 in de rechten, 1 in de letteren en 2 voor de natuurk. faculteit zich lieten inschrijven.”

Ik curieuseer hier de woorden, die mij in verband met de circulaire Bijleveld niet duidelijk zijn. In de hoop dat de *Heraut* over deze schijntegenstrijdigheid wel het noodige licht zal laten schijnen, verlijkt ik, met verschuldigde gevoelens

L. B.

[De schijnbare tegenstrijdigheid, waarop onze inzender wijst, is gemakkelijk genoeg op te lossen. Aan de Vrije Universiteit bestaat geen medische en evenmin een natuurkundige faculteit. Toch gebeurt het meermalen, dat studenten, die aan de stedelijke Universiteit in de medicijnen of de natuurkunde studeerden, zich ook aan de Vrije Universiteit laten inschrijven, deels omdat zij enkele filosofische colleges willen bijwonen, deels om lid te kunnen worden van het studentencorps aan de Vrije Universiteit. Natuurlijk kan men deze studenten onder de literarische studenten rangschikken, gelijk in de vroegere annalen is geschied, maar er bestaat evenmin bezwaar tegen, om ze aan te duiden naar die faculteit, waarin ze werkelijk studeerden, ook al is deze faculteit bij de Vrije Universiteit nog niet vertegenwoordigd. Beide uitdrukkingen zijn minder correct, maar dit ligt aan de eigenaardige positie die deze studenten innemen. Red.]

#### Gerestoreerde Gezindheid

##### Gerestoreerde Kerken.

HEROEFEN: Broek op Langendijk, G. Wisse Jr., te Leiden. — Te Nieuwveen, J. Steffens, cand. in de Theol. te Haarlem. — Oostzaan, J. Bajema, te Epe. AANGENOMEN: Monnikendam, T. Ferwerda, cand. te Harderwijk.

BERADT: Marken en Oostkapelle, T. Ferwerda, cand. te Harderwijk.

##### Nederlandsche Hervormde Kerk.

HEROEFEN: Zwartsluis, G. van Wolfswinkel, te Mastenbroek. — Pingjum en Dongjum, H. J. Toxopeus, cand. te Groningen. — Sappemeer, L. Meeth, te Dwingelo. — Dussen, W. Klauwen, te Meent. — Alkmaar, (vac. Dr. A. F. Krull) W. Heilermans, te Schiedamschen Kethel en Spaland, F. G. Happers, cand. te Vriesenvaen. — Vissingsen, (vac. Chr. Hunningher) Joh. de Voogd, te Sint Annaaland. — Heer-Hugowaard (toez.) A. J. A. Scholte, cand. te Oostburg. — Lellens J. J. Hange, cand. te Woltersum. — Onderschild, J. van Meurs, cand. te Breda.

AANGENOMEN: Arnhem, B. G. C. Stombeck, te Loochem. — Eysden, G. Geertsema Beckering, te Schoonlo. — Burgwerd c. a. (toez.) R. J. Geerling, te Oosterveen en Echten. — Veldhoven, A. L. van Hoorn, te Winschoten. — Losser, V. E. Schafer, te Wanneperveen.

BERADT: Benthuizen, D. van Luttervelt, te Sprang. — Enschede, H. de Groot, te Grootenbroek. — Ouderkerk a/d IJssel, J. G. Dekking, te Monster. — St. Jacobs Parochie, T. H. Temmen de Lang, te Tinalingen. — Valkenswaard, H. J. Toxopeus, cand. te Groningen. — Heerenveen, T. S. v. d. Ley, te Rauwerd. — Vlieland, H. G. Cannegieter Wen, cand. te Adorp.

#### Advertentien.

Zondag, 4 December a. s., zullen, zoo

God wil,  
YFEUS NOREL  
en  
DOUWTE DEKKER,  
te Eibergen hunne  
Vijf-en-twintigjarige Echtvereeniging  
HERDENKEN.  
Hun zoon  
D. O. NOREL.  
Colijnsplaat.

De Gereformeerde Kerk te Sappemeer betreurt het verlies van een harer opzigers.

HENDRIK BOUMAN,  
die 20 Nov. jl. van zijn arbeid in de strijdende kerk in de ruste der triumfeerende overging.

Vele jaren diende hij de gemeente, eerst als diaken, daarna als ouderling met waardigheid en toewijding.

Aan den avond van den dag des Heeren sprak zijn Heiland tot hem: „Wel gij goede en getrouwe diensknacht; over weinig zijt gij getrouw geweest, over veel zal ik u zetten: ga in in de vreugde uws Heeren!”

Troostte de Heere de bedroefde familie en vervulde Hij in de gemeente de ledige plaats.

Namens den Kerkeraad

J. SPOELSTRA, praeses.  
S. BAKKER, scriba.

Mede namens wederzijdsche familie, betuig ik mijnen hartelijken dank voor de deelneming, ondervonden bij het overlijden van mijn geliefden Echtgenoot.

Wed. L. G. GOLDSCHMEDING—  
DE HAAS.

Amsterdam, November 1904.

#### L. G. WEISZ & Co.,

Commissionairs in Effecten,  
WESTERMARKT No. 21  
AMSTERDAM.

#### GLOED.

H.H. Predikanten, Kerkvoogden of Koster worden attent gemaakt op het gebruik van GLOED, voor stovenverwarming in kerken. Het geeft geen damp of walm gelijk kolen en is zeer gemakkelijk.

S. VAN VLIET,  
Gloedstokerij „Vesuvius”, Zaandam.

#### Amsterdamsche Maatschappij van Levensverzekering

gevestigd te  
Amsterdam, Keizersgracht 547-549,  
sluit alle Kapitaals-verzekeringen, Weduwe-pensioenen, Lijfrenten, enz.

Bij H. H. KOK verscheen heden een Nieuwe Uitgave in Afleveringen van

#### De volheid des Tijds

— DOOR —

Dr. H. HOEKSTRA.

60 Leerredenen over KERSTTIJD en JAARWISSELING, De LINDENSGESCHIEDENIS en PASCHEN, HEMELVAART en PINKSTEREN.

Versijnt compleet in 22 aflee. à 25 cent.

Bij elken Boekhandelaar voorhanden.

#### Vrije Universiteit.

In dank ontvangen:

Voor de Vereeniging:

Aan Contributien:

Door het Locaal Comité te Utrecht f 610;

door den heer R. Toren te Oostwold f 89.50;

door den heer P. Sanders te Bleiswijk f 116.50;

door den heer D. Scheepma te Schiedamschen Kethel f 8.50;

door den heer L. de Jonge Jr. te Goes; uit Goes f 13.50; uit Hanswert f 1; uit IJerske f 7;

uit Kapelle f 4; uit Katendijke f 1; uit Klottinge f 10; uit Krabbendijk f 150; uit Nieuw-

dorp f 2.50; uit Wemeldinge f 3; uit Wol-

phaartsdijk f 1; samen f 44.50; door den heer J. Hoppers te Bedum f 1; door den heer C. J. Sterk te Stad aan 't Haringvliet f 13; door den heer K. Dingemans te Grijpskerke f 27; van den heer W. D. te P. f 10; door den heer J. Noback te Blokajil f 23.50; door den heer J. de Vries te Slochteren; uit Hoogerzand f 5; uit Sappemeer f 2; uit Schildwolde f 2; uit Sid-

deburen f 2; uit Slochteren f 3; samen f 33;

van den heer A. Bor te 's Gravenhage f 2; door den heer G. van Zadelhoff te Wester-

voort f 19.

Aan Collecten: (voor de Theol. faculteit):

Van de Geref. kerk te Wapenveld f 1.60;

van idem te Maassluis f 29.26; van idem te Bunschoten B. f 28.43; van idem te Westbroek f 7.03; van idem te Zweeloo f 4.20; van idem te Schoonoord f 2; van idem te Sleen f 4.60;

van idem te Nieuw-Amsterdam f 5.55; van idem te Nieuw-Dordrecht f 3.81; van idem te Koevoorden f 5.81; van idem te Schoonebeek f 10.12; van idem te Emmen f 8.57; van idem te Gees f 5.04; van idem te Voorburg f 14.46; van idem te Balloo f 13; van idem te Houwerzijl f 7.56; van idem te Leens f 16.36; van idem te Middelstum f 39.35; van idem te Pieterburen f 8.40; van idem te Schouwer-

zijl f 12.09; van idem te Uithuizen f 17.75; van idem te Uithuizermeeden W. G. f 16.53; van idem te Uithuizermeeden O. G. f 13.40; van idem te Ulrum f 14.16; van idem te Warfum f 11.86; van idem te Winsum f 14.17; van idem te Zoutkamp f 7.66; van idem te Renkum f 5.82; van idem te 's Gravenveel f 6.07; van idem te Anna Jacobapolder f 18; van idem te Bergen op Zoom f 3.55; van idem te

#### Wed. P. VAN EIJK & ZONEN, DAMRAK 60 en DAM 15-17.

Kopen en verkoopen EFFECTEN en vreemde COUPONS. Wisselen Gouden en Zilveren MUNTEN en vreemde BANKNOTEN. Sluiten PROLONGATIE en BELEE NINGEN. Nemen gelden à DEPOSITO tot dagelijks vast te stellen rentekoers.

#### Groningsche Hypotheekbank voor Nederland,

Gevestigd te GRONINGEN.

OUDE BOTERINGESTRAAT No. 72, hoek MUURSTRAAT.

Telefoon Intercommunale No. 874.

Maatschappelijk Kapitaal f 1,000,000.

Commissarissen: Prof. Mr. D. P. D. FABRIS, J. H. DE WAAL, MALEFITT, A. W. SCHIPPERS, Jhr. H. A. WITTEWAAL VAN STORTWEGEN, H. LUIKING, Mr. P. DIELEMAN, E. G. WENTINK.

Raad van Toezicht: J. BOUWES, Jhr. TERPSTRA, Mr. H. VAN DER VEGTE

Geeft uit 4 pCt. Pandbrieven,

koers 100 pCt., in stukken van f 1000.—, f 500.—, f 100.— en f 50.—, verkrijgbaar ten kantore der Bank, bij alle Agenten en Effectenhandelaren. Inlichtingen geven te Amsterdam de H.H.: L. G. WEISZ & Co. Westermarkt 21 en RADIUS en DANK, Keizersgracht 207 (Hilversum, Torenlaan 56); te Rotterdam de heer H. DANE, Haringvliet 49.

De Directie:

M. BROUWER, Mr. W. SWITERS, F. J. BOLT.

Bij J. H. KOK te Kampen verscheen:

#### Paedagogische Beginselen,

DOOR

Dr. H. BAVINCK.

Royaal formaat. Prijs . . . f 2.25. Gebonden . . . f 2.90.

Verschenen:

#### De Klassieke School in de Economie.

REDE gehouden bij de aanvaarding van het ambt van Hoogleraar in de Economie aan de Vrije Universiteit van Amsterdam, op Vrijdag 18 November 1904.

DOOR

Mr. P. A. DIEPENHORST.

Prijs . . . 75 Cent.

Amsterdam. H. A. VAN BOTTENBURG.

#### VIER UWE VIERDAGEN.

Nieuwe meditatien voor de Christelijke feesten

DOOR

Dr. A. KUYPER.

Ingenaaft f 1.90; in stempelband f 2.40.

Amsterdam.

Preterita-Potchetstroom. Hoveker & Wormser.

Uitgaven van J. H. BOS, te Kampen:

#### Christelijke Wereldbeschouwing

DOOR

Dr. H. BAVINCK.

Prijs . . . f 1.25.

#### De Uniform van Gods Heiligen,

DOOR

M. SCHURMAN.

Dienaar der Woorden bij de Geref. Kerk te Kampen.

Prijs f 1.— Geb. f 1.40.

#### Verklaring van het Kort Begrip der Christel. Religie,

DOOR

Dr. G. ELZENGA.

2e druk.

Prijs f 1.— Geb. f 1.50.

#### HET ONGELOOF

de grootste krankheid van onzen tijd in haar oorsprong en genezing,

DOOR

DAVID NELSON.

7e druk.

Prijs f 1.40 Geb. f 1.80.

#### Ongeloof en Revolutie.

Eene reeks van historische voorlezingen,

DOOR

Mr. G. GROEN VAN PRINSTERER.

3e uitgaaf.

Met een voorrede van Dr. H. BAVINCK.

Prijs geb. . . f 3.25.

#### HANDLEIDING

bij de beoefening der Geref. Geloofswaarheden,

DOOR

Dr. G. WISSE Jr.

Prijs . . . f 0.50.

#### Gerestoreerd Gymnasium, te Amsterdam.

Sedert de vorige opgave ontving de Vereeniging voor Voorbereidend Universitair Onderwijs de volgende giften.

Berlikum: S. A. L. f 2; Th. P. R. f 0.50; L. R. f 1; H. F. K. f 1; Meij. T. J. f 2.50. Dron-  
rijp: U. T. f 1; P. P. f 1; O. K. f 1; G. J. G. f 1; E. W. B. f 0.50; G. de V. f 0.50; Wed. J. B. f 0.50; J. d. G. f 0.50. Franeker: P. d. J. f 0.50; H. d. G. f 1; P. L. f 1; Jac. N. f 1; P. F. f 0.50; T. S. f 0.50; H. v. K. f 1; C. K. v. d. V. f 0.50; D. S. v. d. B. f 1; P. d. J. f 0.50; P. H. f 0.50; V. B. f 1; D. W. f 0.50; J. v. d. V. f 0.50; T. S. f 1; J. O. f 1. Gaastermeer: A. O. f 1; N. N. f 1; J. V. f 1; A. P. W. f 1. Heeg-  
f 0.50; G. v. d. M. f 1; M. K. f 1; K. O. f 0.50; J. S. f 1.50; G. v. d. M. f 1; W. J. f 1; A. Y. f 0.50; T. S. f 0.50; G. P. H. f 1; J. W. V. f 2.50; J. S. v. d. V. f 0.50; J. Z. f 0.50; Wed. N. f 1. Oudeha: H. v. d. M. f 1; W. T. Z. f 2.50; H. Z. f 0.50; H. S. f 1; J. v. d. M. f 0.50; S. P. d. J. f 1.50; A. H. f 1; J. V. f 1; S. W. f 1. Wertheim: A. F. B. f 1; H. G. f 1; S. T. H. f 1.50; A. P. f 2. Anjum: S. W. T. f 0.50; T. P. v. d. H. f 1; E. W. W. f 0.50; J. v. d. H. f 1; K. N. f 0.50; T. L. S. f 0.50; O. V. f 1. Eer: J. P. T. f 1; A. Z. f 0.50; P. P. f 0.75; P. M. Z. f 0.50; J. H. f 0.50; A. B. f 1. Buitenpost: K. J. f 1; R. S. P. f 2.50; S. H. f 1; P. B. f 1; J. B. f 0.50; A. B. f 1; K. K. f 0.75. Gerkesklooster: J. J. B. f 0.50; H. J. P. f 2.50; R. Z. f 1; L. V. f 1; M. P. P. f 1. Koilum: L. S. B. f 1; S. P. B. f 2.50; W. B. f 1; R. v. G. f 1; H. P. f 0.50. Drachten: H. f 1; B. d. B. f 1. Grijp: S. H. f 1; T. W. f 1; T. J. f 1; G. J. H. f 1; H. A. K. f 1; J. C. K. f 1; S. E. H. f 1; U. v. d. W. f 1; K. O. G. f 1; O. S. f 1; R. K. W. f 1; P. B. f 1; S. R. S. f 0.50; Wed. E. B. f 0.75; Wed. J. H. W. f 1. Gronin-  
gen: A. K. f 1; G. d. V. f 1; D. L. f 1; J. de V. f 1; P. A. f 1; E. W. S. f 1; H. W. f 0.50; K. B. f 1; Wed. H. E. S. f 1; Meij. S. E. f 1. Zuid-  
wolde: E. P. E. f 1; K. H. B. f 1.50; H. B. f 1.50; Wed. J. J. W. f 2.50. Dorkwerd: Wed. E. W. f 1; J. N. f 1; E. S. f 1. Leegkerk: Wed. O. v. S. f 1; S. M. f 1; H. J. A. f 1; A. v. d. R. f 2.50. Ermelo: Meij. E. K. f 1. Apeldoorn: Meij. W. f 2.50. Saawerd: Wed. K. L. f 2.50; J. B. f 1.

Boek- en Courantdruckerij: DE ROYER KNODEN & BAKELS, Amsterdam.

Te koop aangeboden voor den meestbiedende: 1 goed onderhouden exempl. van Dr. H. BAVINCK, Geref. Dogmatiek, 4 din. in de oorspronk. banden. Brieven fr. onder lett. C. D., aan het Bur. van dit blad.

#### Nederlandsche Fabrick van TURNARTIKELEN ON SCHOOLMEUBELEN

(eenigst adres in Nederland),

J. H. KEUNEN,  
Haarlemmerweg 329,  
AMSTERDAM.

Telefoon 1601. Vraag Catalogus.

#### ANTWERPEN.

Na 2 jaar en 5 maanden vacant te zijn geweest, heeft het den Koning der Kerk behaagd op 13 November hieraan een einde te willen stellen.

„Morgens had de bevestiging plaats van onzen beroepen Leeraar, cand. V. Hepp, Dr. Wolf van Brussel hield een rede over 1 Thess. 5: 12-13. Na de handoplegging zong de gemeente haren leeraar toe: Ps. 134: 3.

Des namiddags hield Dr. Hepp zijn introductie naar aanleiding van Joh. 17: 3. Als afgevaardigde van de classis Dordt sprak vervolgens Dr. Sleeswijk Visser, gemeente en leeraar, een hartelijk woord toe. Beide malen was het lokaal goed bezet; ook belangstellenden waaronder zelfs Roomschen woonden deze plichtigheid bij.

Het adres van den Kerkeraad is voortaan Dr. V. HEPP, Weidestr. 48, Berchem bij Antwerpen.

De Kerkeraad neemt deze gelegenheid te baat de zusterkerken en de vele belangstellenden uit N. Nederland hartelijk te bedanken, ook voor den finantieelen steun ons geschonken om tot dien stap te kunnen overgaan. Hoewel onze kleine gemeente doet wat ze kan doen, is voorloopig finantieelen steun onmisbaar. Met veel genoegen kunnen we vermelden ontvangsten van toezegging te hebben aan giften enz. (waaronder ook jaarlijksche): Amsterdam: B. f 20, V. S. f 7.50, P. N. H. f 1, J. v. d. H. f 15, G. f 10, D. J. f 10, v. E. f 5, V. M. Jr. f 3, T. H. v. E. f 25, G. v. S. f 3, Groningen: H. M. f 1, E. J. f 1, Middeldijk C. V. f 1, Vissingsen J. B. f 2.50, Serooskerke P. M. f 2, W. M. f 2.50, Kralingen N. f 10.50, Zaandam B. f 5.54, Hilversum H. H. f 1, T. C. f 2.50, N. f 5, T. v. O. f 10, Klundert V. f 1, A. C. v. d. V. f 2.50, W. P. f 1, P. M. f 1, A. C. K. f 1, W. K. f 1, N. O. f 1, Z. d. V. f 1, L. P. f 1, C. d. E. f 1, M. V. f 1.50, L. f 1, C. P. f 1, H. P. P. f 1.50, J. D. V. f 1, A. M. f 2.50, H. d. H. f 2, L. J. S. f 1.50, B. v. H. f 1, A. J. v. L. f 1, G. C. f 2.50, C. D. E. f 1, Fijnaart C. A. V. D. f 1.50, S. L. V. D. f 1, W. M. f 1, B. v. B. f 1, H. S. f 1, H. H. P. f 1, J. M. f 1, H. K. f 1, Willemstad C. M. f 2.50, J. v. S. f 1, K. D. f 2.50, van de kerken te Dordrecht f 10, Scheveningen A f 5, Scheveningen B f 5, Uithuizen f 5, Arnhem f 15, Alblasserdam f 7.50, Maassluis f 7.50, Zuidland f 7.50, Zaandam B f 10, Slidrecht f 7.50, Maasland f 15, Hilversum B f 20, Vlaardingens B f 10, Kralingen f 10.50, collecten te Zwijndrecht f 30.46, idem te Scheveningen f 30, idem te Maassluis f 82.

Namens den Kerkeraad.

#### In plaats van f 29, voor f 13.50.

Een Statenbijbel met 40 prachtige platen en 5 kaarten, volledige kanteekeningen, duidelijke druk, op best papier, in de thans gangbare taal overgebracht door Dr. A. KUYPER, Dr. BAVINCK en Dr. RUTGERS. Gebonden in soliden, prachtige band, met gouden rug en platteel, fonkelnieuw, waarvan de prijs bij uitgaaf f 29.— is, te koop aangeboden voor f 13.50, en dezelfde Bijbel, met volledige 8 zware koperen boeken en 2 sloten voor f 17.75. Verzend franco in kinje. Betaling na ontvangst en niet naar genoegen kan franco teruggezonden worden.

Nog enkele exemplaren voor *Heraut*-lezers verkrijgbaar. Aanvraag, motto „Bijbel” bureau *Heraut*, Amsterdam.

W. B. f 1. Winsom: J. D. f 2.50; K. S. f 1. Midwold: P. D. f 1; P. D. Jr. f 5; Wed. J. G. f 2. Oostwold: O. K. K. f 1; J. M. f 1; R. T. f 2.50; Appingedam: A. K. V. f